

Joanne
Harris
Een klasse
apart

‘Een niet weg te leggen boek dat zowel roman
als thriller is.’ *Independent*

EEN KLASSE APART

Eveneens van Joanne Harris:

Chocolat

Bramenwijn

Vijf kwarten van de sinaasappel

Stranddieven

Gods dwazen

Bokkensprongen (korte verhalen)

Schimmenspel

Schaakmat

Rode schoenen

Blauwe ogen

De zoetheid van perziken

Samen met Fran Warde schreef zij het kookboek:

De Franse keuken

Voor jonge lezers schreef zij:

Vuurvolk

Runenvuur

Joanne Harris

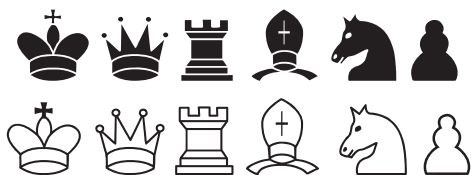
EEN KLASSE APART

Uit het Engels vertaald door Monique de Vré

De Fontein

*Voor mijn Brodie-jongens:
Jullie weten wie jullie zijn.*

PROLOG

1

September 1981

Beste Mousey,

Leuke weetjes over moord: gebruik Coca-Cola om bloedvlekken te verwijderen. De combinatie van ascorbinezuur en koolzuurhoudend water lost het bloed op zonder een spoor van bewijs achter te laten!

Niet dat ik van plan ben een moord te plegen. Maar het is een interessant vak. Dit in tegenstelling tot de meeste andere vakken die ik dit trimester krijg: wiskunde, Latijn, Engels, Frans. Engels vind ik eigenlijk wel leuk. Maar de leeslijst is verschrikkelijk. *Spaar de Spotvogel*, Chaucer, Barry Hines. En Shakespeare. Altijd die Shakespeare. Waarom kunnen we niet eens een keer iets léúks lezen? Iets pittigers?

Maar toch, je zou vandaag trots op me geweest zijn. Ik heb me niet verraden. Praat nooit je mond voorbij, huil nooit en verraad je nooit. Dat moet je doen om je op school te handhaven. Dat en cool zijn, natuurlijk. Daarom zal nooit iemand vermoeden dat ik dit dagboek schrijf. Een dagboek is niet cool. Dagboeken zijn voor mietjes en meisjes. Een dagboek verradt álles, en daarom ga ik mijn gedachten opschrijven op een plek waar mijn ouders nooit zullen kijken. Mijn nieuwe huiswerkagenda van St. Oswald, die vanmorgen op de eerste dag van het herfsttrimester werd uitgereikt. Mijn verhaal verberg ik op een plek waar iedereen het kan zien, als een lijk op een kerkhof.

Ze kijken nooit naar mijn schoolwerk, behalve naar de waardering in rood onderaan. AAA, de rij tenten. Zolang die tenten er staan, is het best.

En mijn klassenleraar zal er nooit in kijken. Dat kan ik al zien. Meneer Straitley, voor de leerlingen ‘Quasi’. Dat is een afkorting van ‘Quasimodo’, want hij ziet eruit als een waterspuwer en woont in de klokkentoren. Dat is denk ik grappig bedoeld. Ik vind het niet zo grappig. Ik ben zelfs een beetje bang voor meneer Straitley. Ik denk dat ik hem niet zo aardig zal vinden.

Op mijn vroegere school, Netherton Green, kreeg ik les van jufvrouw McDonald. Ze was blond, en knap, en jong, en droeg Indiase rokken en enkellaarsjes. Meneer Straitley draagt een toga. Die is stoffig en zit onder het krijt. Hij noemt ons bij de achternaam. Iedereen wordt hier bij zijn achternaam genoemd. Dat is een van die regels op St. Oswald, net als niet rennen in de gangen en nooit je overhemd uit je broek laten hangen.

Ze zeggen dat het belangrijk is dat ik me deze keer aan álle regels houd. St. Oswald is een Nieuw Begin, ver van Netherton Green. Een nieuw begin. Geen moeilijkheden, geen streken. Niet omgaan met de Verkeerde Mensen. Geen scherpe voorwerpen. Geen ruwe spelletjes. En me altijd aan álle regels houden.

Natuurlijk kén ik niet alle regels. Dat hoort erbij als je een zevendetrimesterjongen bent. Zevendetrimesterjongens moeten twee hele jaren inhalen, met alles wat daarbij hoort: alle leerstof inhalen, nieuwe vrienden zoeken, je bij teams aansluiten en leren hoe de wind waait. Dat is trouwens een sloopsterm. Mijn vader houdt van sloopstermen. Hij zou graag willen dat ik later bij de marine ga, maar dat kan niet, vanwege mijn Kwaal. (Zo noemen ze het, Mousey: mijn Kwaal.)

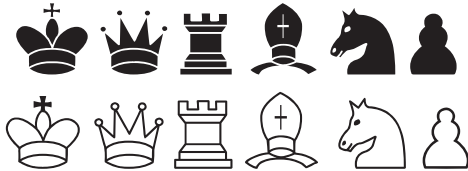
Mijn Kwaal houdt in dat er dingen zijn die ze me thuis nooit zullen laten doen. Mijn Kwaal bepaalt met wie ik bevriend ben, welke spelletjes ik speel, zelfs naar welke school ik ga. Daarom heeft mijn vader St. Oswald gekozen. St. Oswald is een religieuze school met Strenge Morele Gedragsregels. Dat heb ik blijkbaar nodig. Tja, daar zit misschien iets in. Want er is geen lol aan om regels te overtreden die nergens over gaan. In de gangen rennen telt niet. Je moet voorbij de onbenullige dingen kijken om bij de leuke dingen te kunnen komen.

O ja, en je moet je natuurlijk nooit laten pakken. Dat is het belangrijkste. De regels overtreden is alleen maar leuk als je het onge-

straf kunt doen. Dat betekent dat je nooit iets aan iemand moet vertellen, ook niet aan je beste vriend – gesteld dat ik er een had, maar die heb ik niet. Althans, niet meer. Misschien vertel ik daarom al mijn geheimen aan jou, Mousey. Denkbeeldige vrienden praten niet, net als dode vrienden. Ze verklikken je nooit. Toch zou het leuk zijn als ik iemand vond die mijn interesses deelt. Iemand die ervan houdt de regels te overtreden. Iemand met wie ik de leuke dingen kan doen. De leuke dingen, zoals op Nether-ton Green.

De leuke dingen. Zoals moord.

DEEL EEN

Agnosco veteris vestigia flammae.

(VERGILIUS)

1

Jongensgymnasium St. Oswald Herfsttrimester, 7 september 2005

Ah, ja. Daar komt het in zicht. St. Oswald, een onmiskenbare metafoor voor de eeuwigheid, langzaam opdoemend, als iets in een avonturenboek voor jongens, misschien een boek van Jules Verne, als het mysterieuze eiland dat net boven de horizon uit komt. Of als in een boek van Rider Haggard, waarin sinistere inboorlingen dreigend op de loer liggen bij de poorten van de Verboden Stad. Je kunt vanaf de weg de klokkentoren zien, het spitse torentje waarin nooit een klok heeft gehangen en dat een toevluchtsoord is voor duiven, en de laatste tijd ook voor muizen. En daarachter de lange wervelkolom van de middengang, met zijn ruitjes van licht, en de verlichte voorgevel van de kapel, met zijn roosvenster, dat vluchtig licht werpt op het met linden omzoomde pad.

Eindelijk thuis, verzucht ik, en de gedachte is tegelijkertijd een zegen en een vloek.

Stomme ouwe gek, vermaan ik mezelf stilzwijgend, met een stemmetje dat griezelig veel lijkt op dat van mijn collega en oude tegenstander, dr. 'Zuurpruim' Devine. Op Guy Fawkes-dag, de dag van de vreugdevuren, word ik zesenzestig en ik zal er dan honderdtwee trimesters op hebben zitten. Wat zal er voor nodig zijn om me hier weg te houden?

Goeie vraag. Het is een verslaving, natuurlijk. Net als de Gauloises, stiekem gerookt achter de deur van mijn kantoor, helpt het me door te gaan. En natuurlijk ook mijn hartpillen, die me zijn voorgeschreven door mijn dokter na dat voorvalletje van vorig jaar,

vergezeld van een hele hoop ongewenst advies over roken, stress en pasteitjes.

Mijn dokter is een ex-leerling van me (het dorp stikt er tegenwoordig van), waardoor ik er moeite mee heb hem serieus te nemen. Hij bedoelt het natuurlijk wel goed, en ik doe mijn best het hem naar de zin te maken. Maar stress hoort bij mijn werk en bovendien: wat zou dit instituut zijn zonder mij? Vierendertig jaar doe ik al dienst op dit schip. Ik ken het vanuit iedere hoek. Die van leraar en leerling, van stagiair en klassenleraar, van hoofd klassieke talen, en nu die van oude centurio. Je kunt net zo goed proberen de waterspuwers van het kapeldak te breken als de ouwe Straitley los te wrikken, en zo de leiding dat niet bevalt, is die in ieder geval zo verstandig er niets over te zeggen. Ik heb de school vorig jaar, het jaar dat na een veelbelovende start ons *annus horribilis* werd, een dienst bewezen, en bovendien waren de uitslagen Latijn de beste die we sinds 1989 gehad hebben. Destijds was ik bijna gestopt, dat moet ik toegeven. Maar moord, schandalen, bedrog en fraude hebben het oude schip op de rotsen gedreven. En ik kon St. Oswald toch niet aan de aasgieren en de slopers uitleveren?

Dus hier sta ik weer, twee dagen voor de officiële stormloop, de planten water te geven en mijn bureau op te ruimen (nou ja, dat ben ik van plan), en over de gehele linie de campagne voor het komende jaar voor te bereiden met de geslepenheid en de precisie van een Marcus Aurelius. Althans, ik hoop dat mijn collega's dat zo zullen zien wanneer ze vanmiddag voor de rituele personeelsbijeenkomst arriveren en mij reeds in mijn kamer in de klokkentoren geïnstalleerd zien, waar ik rustig een sigaretje rook, volledig vertrouwd met de klassenlijst van het nieuwe trimester, het rooster, de roddel en het vuil, al die dingen waarop St. Oswald gedijt, als de begraven koningen van weleer.

Ik heb veel van mijn vertrouwelijke informatie te danken aan één enkele bron: Jimmy Watt. Mijn geheime wapen. Hij is na het afgelopen jaar in zijn vroegere functie hersteld en bevorderd tot assistent-portier. Geen intellectueel, maar degelijk, en goed met zijn handen, maar daarnaast is Jimmy me ook het een en ander verschuldigd, en via hem hoor ik veel van wat aan mijn meer verheven collega's voorbijgaat.

‘Môgge, m’neer.’ Zijn gezicht is rond en goedmoedig en klaart nu op door een stralende lach. ‘Goeie vakantie gehad?’

‘Ja, hoor, Jimmy.’ Ik probeer me te herinneren wanneer ik voor het laatst op vakantie ben geweest. Als je dat schoolreisje naar Frankrijk van 1978 buiten beschouwing laat, toen Eric Scoones de jongens te voet meenam om de Sacré Coeur bij avond te bekijken, totaal onwetend van het feit dat de basiliek in het hart van de beruchtste hoerenwijk van Parijs staat.

Ik zal wel vakantie hebben gehad – als je het dat kunt noemen, met al die lastige wespen en het cricket en de blote middenriffen en de onverwachte regenbuien, met de thee in de middag en de klok op de schoorsteen die de lange, slaperige zomerdagen wegtikt. Goden, denk ik, het is heerlijk om terug te zijn. Maar voor hoelang? Een trimester? Een jaar? En daarna? Wat dan?

Vakantie, neem ik aan. Vrijtijdsbesteding. Romans. Misschien een volkstuintje, ergens bij Abbey Road, waar ik rabarber teel en naar de radio luister. Hobby’s. Kroegquizen. Sudoku’s, wat dat ook moge zijn. Alles wat ik uit naam van de plicht heb uitgesteld, in de tijd waarin ik dergelijke dingen nog had kunnen willen. Een deprimierend vooruitzicht. Een leraar van St. Oswald heeft geen tijd voor frivoliteiten, en het is voor mij veel, veel te laat om er nu nog zin in te krijgen.

‘Ja, terug in de nor voor een nieuw rondje straf,’ zei ik tegen Jimmy, met een lachend gezicht, zodat hij zou weten dat ik een grapje maak. ‘Je zou bijna denken dat ik het hier léúk vind.’

Jimmy liet zijn bulderende lach horen. Het zal hem wel vreemd voorkomen, maar ja, hij is natuurlijk nog jong. Hij heeft zijn eigen tijdverdrijf, hoe schamel ook, en de grote witte walvis die St. Oswald is, heeft hem nog niet helemaal opgeslokt.

‘Is het nieuwe hoofd al gesignaleerd?’

‘Hij is in zijn kantoor. Ik heb zijn auto gezien.’

‘Hij heeft zich niet voorgesteld? Is niet even de loge binnen gewipt voor een kop thee?’

Jimmy grijnsde en schudde zijn hoofd. Ik vermoed dat hij dacht dat ik een grapje maakte. Maar een goed schoolhoofd kent zijn personeel voordat hij aan het roer van zijn schip gaat staan, en daarmee bedoel ik de schoonmakers, de portier én de dames die thee

zetten. Een goed schoolhoofd waardeert het voetvolk minstens evenzeer als de officieren. Maar sinds zijn aanstelling begin juni is het hoofd slechts sporadisch waargenomen, om het zacht uit te drukken. We kennen hem van naam en tot op zekere hoogte van faam. Slechts een paar bevoorrechten hebben zijn gezicht gezien. Maar aan geruchten is geen gebrek. Vergaderingen achter gesloten deuren en gefluister over gebrek aan liquide middelen en academisch falen; dit nog verergerd door een verre van vriendelijke schoolinspectie, die, samen met de afgrijselijkste examenuitslagen sinds mensenheugenis, heeft geleid tot dit historische dieptepunt: een crisisinterventie.

De effecten van de vreselijke gebeurtenissen van het afgelopen jaar – de moord op een schooljongen, het neersteken van een leraar en het schandaal dat een schisma in de docentenkamer veroorzaakte – ijlen nog na, nog steeds, en er zijn veel slachtoffers gevallen. We zijn door die gebeurtenissen onze tweede meester, Pat Bishop, kwijtgeraakt, en sinds zijn vertrek heersen er onrust, onbehagen en regelrechte rebellie onder het gewone volk, terwijl Bob Strange, de derde meester, een knappe administrateur, maar zonder gevoel voor mensen, heeft geprobeerd de oude galei voor de ondergang te behoeden met behulp van computers, managementcursussen en schoolonderzoeken.

Het werkte niet. Onze kapitein, het vroegere Nieuwe Hoofd, niet aan bevelvoeren gewend, begon de koers kwijt te raken. Er was gemor onder de manschappen; sommige personeelsleden deserterden (of verlieten noodgedwongen het schip), en ten slotte kwam er in juni de bevestiging van het bestuur dat er een ‘noodzakelijke herstructurering van het management’ zou komen. In lekertermen: de gifbeker.

Niet dat ik veel om de man gaf. Pakken komen, Pakken gaan, en in zestien jaar tijd had hij weinig voor ons bereikt, en nog minder voor hemzelf. De traditie van St. Oswald schrijft voor dat een hoofd altijd bekend zal staan als ‘het nieuwe hoofd’, totdat hij het respect van het personeel heeft verdiend. Het óude nieuwe hoofd heeft dat nooit voor elkaar gekregen. Een staatsschoolman in grijstinten, die eerder geneigd was stil te staan bij de kleinere overtredingen, zoals inbreuk op de kledingvoorschriften, dan zich

toe te leggen op de algemene gezondheidstoestand van het *corpus scholare*.

De nieuwe man, zo zeggen de geruchten, is heel anders. Een Superhoofd, getraind in public relations, en bekwaam volgens Bob Strange, wat hem bij uitstek geschikt maakt om het roer van ons oude, lekke schip vast te grijpen en ons triomfantelijk naar gelukkiger wateren te sturen. Ikzelf betwijfel dat. Op mij komt hij over als het zoveelste Pak, en zijn afwezigheid tijdens het hele zomertrimester, waarin hij kennis had kunnen maken met zijn personeel, suggereert dat hij een van die mannen is die verwacht dat het eenvoudige werk op onzichtbare wijze wordt gedaan, door anderen, terwijl hij de voordelen, de publiciteit en de glorie geniet.

Hij heet Harrington, zo weten we. Dat is toevallig ook de naam van een jongen aan wie ik ooit een grondige hekel had; daar kan de nieuwe man niets aan doen, natuurlijk, en ook is het niet zo'n ongewone naam, maar ik blijf onbewust maar wensen dat hij Smith of Robinson heette. We weten verder weinig van hem, behalve dat hij een soort goeroe is die al twee falende scholen, een in Oldham en een in Milton Keynes, heeft gered, dat hij een prominent lid van Survivors is, een liefdadigheidsorganisatie die zich bezighoudt met kindermisbruik, en dat hij een koninklijke onderscheiding heeft. We weten dankzij Jimmy Watt ook dat hij jong, knap en goedgekleed is, en in een zilverkleurige BMW rijdt (een feit dat hem al verzekerd heeft van Jimmy's volledige steun en bewondering).

'Dat is wat St. Oswald nodig heeft,' zegt Bob Strange. 'Een nieuw bezem, om de spinnenwebben weg te vegen.'

Ach, ik hield wel van die spinnenwebben. Ik vermoed dat ik in de ogen van Strange er ook een ben. Maar onze Bob hoopt op promotie. Hij is nu vierenzestig en geen Jonge Hond meer, en zijn gevoel voor techniek, dat twintig jaar geleden misschien ongewoon was, is inmiddels voor de nieuwe generatie de norm. Aangezien hij geen hoofd kan worden, begeert hij de functie van tweede meester, en dat met reden: hij doet al sinds Kerstmis Pat Bishops werk. Natuurlijk is in St. Oswald een functie altijd meer dan de som der delen, en dat wat Bishop tot een succes maakte – zijn hart, zijn menselijkheid, zijn echte genegenheid voor de jongens en de

school – stonden niet in zijn functieomschrijving. Strange heeft dit nooit helemaal begrepen en wij allen hebben allang de hoop laten varen dat hij uit zijn administratieve cocon kruipt en zich ontpopt tot een flamboyante tweede meester. Maar het zou ook kunnen dat de nieuwe man hulp van binnenuit nodig heeft, iemand die hem wegwijst maakt misschien, en hem op de hoogte brengt van de eigenaardigheden van dit stelletje piraten.

Strange is daar zeer zeker geschikt voor. Zijn grijsgroene ogen zien alles: wie te laat is voor de les, wie moeite heeft met de jongens, wie het exemplaar van de *Daily Mail* inpikt om het tijdens de huiswerkuren in zijn klaslokaal te lezen. Hij zit meestal in zijn kantoor en toch zijn zijn oren altijd gespitst. Hij heeft zijn spionnen onder het personeel (sommigen verdenken hem er zelfs van verborgen camera's te gebruiken), en dat maakt hem gerespecteerd en gevreesd, maar zelden echt geliefd. Hij regelt het rooster, en degenen die de pech hebben uit de gratie te zijn, krijgen een onevenredige hoeveelheid lessen over te nemen op de vrijdagmiddag en groepen leerlingen van de lagere derde klas. Kortom, een gluiperd. Een handlanger van de schoolleiding.

Vanmorgen liep ik de trap naar mijn klaslokaal op en vroeg me, enigszins bevreesd, af wat het komende trimester zou brengen. Er is zo veel veranderd sinds vorig jaar; zo veel collega's hebben een andere functie gekregen of zijn weg. Bishop, Pearman, Grachvogel, het hoofd, en natuurlijk onze eigen juffrouw Dare. Ik had een van hen kunnen zijn. Als mijn dierbare ouwe school er niet zo slecht aan toe was geweest en ik niet de stille overtuiging had gehad dat Bob Strange zodra ik mijn hielen had gelicht, mijn vak uit het vakkenpakket zou schrappen, was ik misschien wel zelf met pensioen gegaan.

Bovendien, wat zou ik moeten als ik niet meer gevoed werd door de doorlopende soapserie die St. Oswald is? En mijn jongens, mijn Brodie-jongens, wie zou er voor hen moeten zorgen als ik er niet was?

De geur kwam in mijn neus toen ik de deur opendeed. Eau de Klaslokaal 59, een mengeling die me tien maanden van het jaar zo vertrouwd is dat ik haar nauwelijks opmerk. En toch is die geur er weer, even nostalgisch als die van brandende bladeren; een troost-

gevende geur van hout, boeken, boenwas, geranium, muizen, oude sokken en misschien een zweempje illegale Gauloise. Om het te vieren stak ik er een op, wetende dat als dr. Zuurpruim Devine, hoofd van de afdeling Duits, hoofd van Amadeus House en, erger nog, handhaver van gezondheid en veiligheid ten dienste van St. Oswald en de wereld in het algemeen, zou binnenkomen, mij luxes als even rustig roken, een pasteitje eten, of zelfs maar een Engels dropje (waarvan ik een kleine voorraad in mijn bureaula bewaar), opnieuw ontzegd zouden worden.

Als je over de duvel spreekt... Verdorie nog aan toe. Hij moest vanmorgen al vroeg gekomen zijn, want ik had nog maar net de lucifer uitgeblazen toen ik voetstappen bij mijn deur hoorde en de punt van Devines scherpe neus achter de matglazen ruit zag.

‘Morgen, Devine!’ Ik ontdeed mij van lucifer en sigaret onder de klep van het leraarsbureau.

‘Morgen, Straitley.’ De neus werd opgetrokken, maar onthield zich van commentaar.

‘Goede vakantie gehad?’

‘Ja, dank u.’ Hij en ik weten allebei dat dr. Devine een hekel aan vakanties heeft. Maar als getrouwd man voelt hij, neem ik aan, enige verplichting jegens mevrouw Devine en vertrekt hij daarom eenmaal per jaar tegen zijn zin naar de Franse Riviera, waar hij twee weken lang in de schaduw lessen zit te plannen, terwijl zijn vrouw, een goed geconserveerde vijftiger, zont, tennist en naar het wellnesscentrum gaat. ‘En u?’

‘O, ja. Heel leuk. Bent u er al lang?’

‘Ik kom al sinds vorige week hier,’ zei hij, en wel zo nonchalant dat ik achterdochtig werd. ‘Van alles te doen. U weet hoe dat gaat.’

Dat weet ik zeker. Ieder excuus om terug te kunnen naar St. Oswald is goed. Hij is een ambitieuze kerel, ondanks zijn leeftijd (zes-tig, verdorie, en hij ziet er jonger uit), en hij moet geraden hebben dat er binnenkort een functie van derde meester vrij zou kunnen komen, en zo niet, een nieuwe en zeer goed betaalde administratieve functie. Bovendien zal het nieuwe hoofd zeker onder de gelederen een vriend nodig hebben, en Devine ziet geen reden waarom Bob Strange de enige zou zijn die in aanmerking kwam.

‘Nieuw personeel aan het inwijden?’ vroeg ik sluw.

Ik weet dat dit jaar de benoemingen voornamelijk het terrein zijn geweest van Bob Strange, het nieuwe hoofd en de thesaurier, en dat Devine als hoofd Duits het gevoel heeft dat hij een meer centrale rol had moeten spelen in de herstructurering van de afdeling. Kitty Teagues bevordering tot hoofd Frans, vindt hij bijvoorbeeld ongepast, en het grieft hem dat er al twee nieuwe benoemingen hebben plaatsgevonden, voornamelijk op basis van haar oordeel. Ikzelf ben nogal gesteld op juffrouw Teague, die ik al ken sinds ze stagiair was. Ik denk dat ze een voortreffelijk hoofd Frans zal zijn, en ik vermoed dat Devine dat ook weet.

En wat zijn eigen afdeling betreft... tja. De nieuwe leraar Duits, zijn beschermeling, komt op mij al dubieus over. Zijn naam, Markowicz, is hem vooruitgegaan, maar kennelijk laat zijn volle agenda niet toe dat hij eerder dan volgende week op school verschijnt. Ik ken dat soort personeel – het soort dat administratief werk belangrijker vindt dan de nederige taak van het lesgeven zelf – en ik vraag me af wat zijn benoeming zegt over het afdelingshoofd.

‘Ik heb nog niet zo veel nieuwe personeelsleden gezien,’ zei Devine ijzig. ‘Zelfs het nieuwe hoofd...’ Hij snoof. Sommige mensen zeggen dat de ogen de spiegel van de ziel zijn, maar bij Devine is het de neus die het best de verborgen emoties weergeeft. Die was roze geworden, als die van een wit konijn, en ging verontwaardigd op en neer.

‘Neem een Engels dropje,’ zei ik.

Hij keek me aan alsof ik hem cocaïne had aangeboden. ‘Nee, bedankt,’ antwoordde hij. ‘Ik ga me niet te buiten.’

‘Jammer,’ zei ik, een gele uitzoekend. ‘Ik heb altijd gedacht dat een beetje losheid u veel goed zou doen.’

Hij keek me vernietigend aan. ‘Dat zal wel,’ zei hij. ‘Hebt ú hem gezien? Het nieuwe hoofd, bedoel ik?’

‘Ik begin te denken dat hij de Onzichtbare Man is. Maar hij zal hier om elf uur zijn, om ons te informeren. Ik stel me zo voor dat iedereen benieuwd is hoe hij met de situatie om zal gaan. Je krijgt niet iedere dag een Superhoofd te zien.’

Devine liet een staccato gesnuf horen.

‘Ik neem aan dat jullie elkaar ontmoet hebben.’

‘We hebben een paar woorden gewisseld.’

Op dat moment viel het me op dat er beslist iets vreemds aan zijn manier van doen was. Dr. Devine heeft zich nooit zo geuit, vooral niet wanneer het ging om kritiek op de leiding. Ik vroeg me af wat de nieuwe man had gezegd om een dergelijke reactie op te roepen.

‘Ja, en?’ moedigde ik hem aan.

Maar Devine had zijn gebruikelijke kalmte herwonnen. Zijn trouw aan het bestuur zorgt ervoor dat wat zijn persoonlijke ongenoegens ook mogen zijn, hij die niet met iemand uit de lagere rangen bespreekt. ‘U ziet het wel,’ zei hij, en daarop verliet hij het vertrek, een onmiskenbare geur van heiligheid achterlatend.

De volgende paar uur besteedde ik aan het doornemen van mijn aantekeningen, in mijn agenda schrijven en af en toe een Engels dropje snoepen. St. Oswald heeft zijn eigen agenda’s, die aan de jongens en het personeel worden uitgedeeld. De jongens gebruiken de hunne voor aantekeningen en huiswerk; het personeel voor het plannen van de lessen. Althans, dat deden ze, tot drie jaar geleden, toen de thesaurier verkondigde dat de kosten te hoog waren. Weer een van onze tradities overboord gezet, alhoewel ik in mijn magazijn een kleine voorraad agenda’s bewaard heb, voor persoonlijk gebruik. Het is niet de kostenbesparing waar ik moeite mee heb, maar het feit dat ik thuis een keurig rijtje van 33 schoolagenda’s op een plank heb staan, met daarop ons wapen in blauw en goud, en daaronder het schooldevies. Het lijkt op de een of andere manier immoreel dat er nu, aan het eind van mijn loopbaan, een nieuwe vormgeving gekozen wordt. De jongens kunnen natuurlijk kiezen wat ze willen, maar ik ben zo ouderwets dat ik vind dat huiswerk in een schoolagenda thuishoort, en niet in een filofax, of (zoals in het geval van mijn leerling Allen-Jones) een knalroze schrift met *Hello Kitty* erop.

Morgen keren de jongens terug naar school. Het is het moment waarop ik de hele zomer heb gewacht. In tegenstelling tot Devine, die men, zonder een spoor van ironie, heeft horen zeggen dat de school veel efficiënter zou zijn zonder jongens, ben ik erg dol op mijn jongens, en daarom heb ik altijd geweigerd extra administratieve taken op me te nemen, want ik geef er de voorkeur aan in

lokaal 59 les te geven in plaats van met papieren te schuiven in een kantoor. Dit jaar zal de eerste dag van het trimester echter voornamelijk besteed worden aan diverse informatiebijeenkomsten en aan het verwerken (en bediscussiëren) van aspecten van het rooster, zoals invallessen, vrije uren en buitenschoolse taken.

Mijn nieuwe rooster is ongewoon karig, merk ik tot mijn misprijzen: slechts 21 lessen per week, in plaats van de gebruikelijke 35. Natuurlijk weet iedereen dat Bob Strange Latijn met achterdocht beschouwt en niets liever zou willen dan dat het van het rooster verdwijnt. Tot dusverre heb ik echter de controle over mijn eenmansafdeling weten te behouden, en in tegenstelling tot wat je zou verwachten, zijn de resultaten consequent goed gebleven. Toch zie ik dit jaar dat Bob (ongetwijfeld met de hulp van het nieuwe hoofd) van Latijn eindelijk een keuzevak heeft weten te maken (met als laaghartig excuus het nationale curriculum), en het bovendien rechtstreeks laat concurreren met Duits, wat erop neerkomt dat leerlingen met serieuze belangstelling voor talen – degenen die talen op A-niveau en hoger willen bestuderen – niets anders kunnen doen dan Duits als hun tweede taal kiezen en ofwel hun bestudering van de klassieke talen uitstellen tot de zesde klas (absurd), ofwel (wat nog erger is) ervoor kiezen Latijn in hun lunchpauze te bestuderen, als buitenschoolse activiteit.

Buitenschools? Er was een tijd in de geschiedenis van St. Oswald waarin men álles in het Latijn deed, ook in de lunchpauze, en de jongens met een rietje werden geslagen als ze fouten maakten met de naamvallen. Wel een poosje voor mijn tijd, moet ik toegeven. Maar toch... hoe durven ze?

Ik zat de daaropvolgende minuten het nieuwe hoofd en Bob Strange te vervloeken in het Latijn, het Grieks en het Angelsaksisch. Toen vervloekte ik dr. Devine, die ongetwijfeld het meest van de beslissing zal profiteren en die vanaf de dag dat hij hier kwam iets tegen mijn vak heeft gehad. Devine en ik kennen elkaar al een hele tijd, vierendertig jaar om precies te zijn, en in die tijd heeft hij duidelijk gemaakt dat hij Latijn als verouderd en mogelijk subversief beschouwt, aangezien het zijn teutoonse ambities verstoort. Hij is dan wel niet een vriend van Strange, maar dan toch in ieder geval een medestander, en ik vermoed dat het verbannen van mijn

vak naar de keuzevijver ten minste gedeeltelijk aan zijn invloed te wijten is. Maar toch *id imperfectum manet dum confectum erit*, zoals Clint Eastwood geloof ik zei. Er komt misschien nog één confrontatie voordat een van ons zijn geweer aan de wilgen hangt.

Om tien over halfelf pakte ik mijn toga van de koperen haak aan de binnenkant van de deur van de voorraadkast. Twintig jaar geleden droegen alle personeelsleden in de school toga's. Nu ben ik nog zo'n beetje de enige die de traditie voortzet. Een academische toga verbergt een veelheid aan zonden: krijtstof, theevlekken, de poëzie van Vergilius voor de saaier vergaderingen. Niet dat deze saai zou zijn, dacht ik, terwijl ik mijn gehavende oude toga om mij heen drapeerde en op weg ging naar de docentenkamer, ruim op tijd voor thee en een chocoladekoekje voordat de eerste vergadering van het trimester met het hoofd begon.

Tot mijn verbazing zat de docentenkamer al tjokvol. Nieuwsgierigheid, neem ik aan, en bovendien is er niet veel ruimte wanneer alle personeelsleden bijeenkomen, en juist vandaag wilde niemand de kans missen op een plaats op de eerste rij.

Mijn favoriete stoel was niet bezet. Tweede van links, onder de klok, in een comfortabele hoek van zestig graden. Jaren van oordeelkundig en relaxed zitten hebben die stoel naar mijn exacte afmetingen gevormd, en er zal meer dan een wisseling van hoofd voor nodig zijn om de contouren te veranderen. Ik tapte een kop thee uit de theeketel en installeerde me genoeglijk.

Eric Scoones was er al. Hij is al ruim dertig jaar mijn collega en sinds mijn jeugd een vriend, en hij heeft dezelfde zorgen als ik, behalve dat hij als modernetalenman meer als pluspunt voor de afdeling wordt beschouwd en zich daarom in een positie acht die superieur is aan de mijne, een feit dat hij maar al te graag benadrukt wanneer hij zich onzeker voelt, wat eerlijk gezegd bijna altijd zo is.

'Morgen, Straitley.'

'Morgen, Scoones.'

De jaren hebben op ons allen hun sporen nagelaten, maar op Eric Scoones hebben ze zich als mosselen vastgezet. De jongen die ik als elfjarige kende – klein, zo intelligent dat hij een klas kon overslaan, een belhamel die er snel vandoor ging wanneer hij problemen

rook – is een brontosaurus geworden, een forse, trage half-centurio met een drankneus en de angstwekkende neiging te hijgen en te piepen onder het trappenlopen. De ondeugende jongen is een man geworden die iedere tegenslag als een rechtstreekse klap van de Almachtige beschouwt. Een verbitterde man, die meent dat het leven hem heeft beroofd van niet nader aangeduide genoegens en het succes van zijn vrienden als een persoonlijke nederlaag opvat. En toch ben ik erg op de oude sukkel gesteld, zoals hij dat naar ik meen ook op mij is.

‘Goeie vakantie gehad, Straitley?’

Zelfs na al die jaren noemt hij me nog bij mijn achternaam, precies zoals toen we nog jongens waren, ruim vijftig jaar geleden.

Ik haalde onverschillig mijn schouders op. ‘Ik geloof dat vakanties niets voor mij zijn. Te veel stress.’

Eric keek me met vermoeide superioriteit aan. ‘Ik kan me niet voorstellen dat jij ooit last van stress hebt. Met jouw werklast.’

Eric ziet mijn rooster, met de kleine klassenomvang en nadruk op de bovenbouw, als een soort hobby; een aangenaam middel om aan de realiteit van het modernetalenonderwijs te ontsnappen. Op die manier houdt Eric de schijn op dat hij voortdurend overwerkt is, ondanks het feit dat hij geen klas heeft en daarom vijf extra uren per week voor zichzelf opeist, terwijl ik moet voorzien in de behoeften van mijn jongens, voor hun werk moet zorgen en met hun ouders moet omgaan. Na de eerste tien jaar van zijn loopbaan een onverschillige klassenleraar te zijn geweest, weigert Eric nu een eigen klas te hebben en kijkt hij nogal neer, zo vermoed ik, op de genegenheid die ik voor mijn jongens koester, een sentiment dat hij onwaardig en ongepast vindt en dat ooit tot problemen zal leiden. Desondanks heeft hij een warm hart, dat hij (nogal slecht) verbergt achter een façade van norsheid.

‘Al nieuwelingen gesignaleerd?’

Dat was geen loze vraag. We zijn vorig jaar aardig wat mensen kwijtgeraakt, inclusief ons afdelingshoofd. Daardoor is de talenafdeling danig uitgedund en zijn alleen nog de Volkerenbond (een man-vrouwteam van schier ondraaglijke zelfgenoegzaamheid), plus Eric, Devine, Kitty Teague, en natuurlijk ikzelf, overgebleven om de afdelingskanonnen te bemannen.

Eric snoof. Ik vatte dit op als een uitdrukking van algeheel ongevoelen. Ik vermoed dat hij aasde op de functie van afdelingshoofd, ondanks het feit dat hij plannen zou moeten maken voor zijn pensionering. Maar Eric is er een van de oude school, en de promotie van Kitty Teague vindt hij onnatuurlijk. In onze tijd waren vrouwen secretaresses, of tafeldames, of schoonmaaksters. Dat nu een vrouw zijn superieur is druist tegen alle principes in.

‘Het is net een meisjesschool,’ zei Eric sombertjes. ‘Er zijn voor Frans nog twee vrouwen aangesteld. Dat krijg je nou als je er een tot afdelingshoofd benoemt.’

Ik dronk mijn thee en onthield me van commentaar. In het onderwijs zijn mannen die in talen zijn afgestudeerd een zeldzaamheid, en ik weet zeker dat Kitty’s oordeel helemaal deugt. Toch ben ik bang dat de aanstelling van twee vrouwen op onze afdeling gemakkelijk kan leiden tot een stortvloed van obscene opmerkingen van bepaalde collega’s, en ik verwacht niet dat de thesaurier (die zichzelf een scherpzinnig man vindt) zich van commentaar zal onthouden.

‘En hoe zit het met de Duitsers?’

‘Heb de nieuwe man nog niet gezien. Hij volgt kennelijk een cursus. Komt pas over een week.’ Eric klonk lusteloos. Zijn mening over personeelsleden die liever op cursus gaan dan in de klas blijven is zowel gezouten als goed gedocumenteerd.

‘En het nieuwe hoofd?’

Eric haalde zijn schouders op. ‘Nog niet gezien. Niemand heeft hem gezien, behalve de intimi.’

‘En Devine?’ zei ik, terugdenkend aan de korte, ongemakkelijke ontmoeting eerder op de ochtend.

‘O, die is natuurlijk juichend. Hij denkt dat het crisisteam op water loopt.’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Ik heb hem vandaag even gesproken. Hij leek... ergens door in beslag genomen.’

‘Je bedoelt dat hij weer aan het rondneuzen was. Een wit voetje aan het halen bij het crisisteam onder het mom van gezondheid en veiligheid.’ Devine en Eric zijn nooit vrienden geweest. Eric houdt Devine verantwoordelijk voor zijn eigen gebrek aan promotie, en Devine beschouwt Eric als humeurig en inefficiënt.

‘Deze keer niet, nee,’ zei ik tegen hem. ‘Ik heb het gevoel dat Devine op de een of andere manier niet erg onder de indruk was van het nieuwe hoofd.’

Eric keek sceptisch. ‘Heeft in Oxford of Cambridge gestudeerd, is een onderwijsgoeroe, doet aan liefdadigheid, is een Superman. Wat wil hij nog meer?’

Ja, wat?

‘Natuurlijk,’ zei Eric treurig, ‘denken sommige misschien dat een hoofd minstens een paar jaar voor de klas moet hebben gestaan. Vragen sommige zich misschien af of het verstandig is een staatsschool-jaknikker in een instituut als St. Oswald te plaatsen.’

Ik zag natuurlijk wat hij bedoelde. Een schoolhoofd begint voor het schoolbord, niet in een pr-kweekbak. En ja, de tradities van St. Oswald zijn niet die van de staatssector. Maar crisismaatregelen (en de daarbij behorende hoofden) zijn meestal kortetermijninvesteringen. St. Oswald staat er al vijfhonderd jaar. Staatsschoolman of niet, dacht ik. Wat kon hij nu helemaal aan schade aanrichten?

Inmiddels was het tijd om de vergadering te starten, maar desondanks was het beroemde Superhoofd nog niet ten tonele verschenen. Waar wachtte de kerel op? Ik vermoedde dat het een publieksspeler was en schonk nog een beker thee voor mezelf in. Ik nestelde me weer in mijn leunstoel en bereidde me voor op de show.

Vijf minuten later begon het spektakel. De deur ging open; er viel een stilte; een slagorde van Pakken kwam in speerpuntformatie het vertrek binnen. Bob Strange was een van hen, met een vreemd uitdrukingsloos gezicht, geflankeerd door Devine en de thesaurier; maar niemand besteedde veel aandacht aan hen. In plaats daarvan waren alle ogen op de nieuwkomers gericht. Twee mannen en een vrouw, alle drie chic gekleed in zo goed geperste pakken dat je je aan de vouwen had kunnen snijden. Het nieuwe hoofd vormde de spits van de speerpunt (ik nam aan dat de twee Pakken zijn crisisteam waren), en ik had de tijd om de snit van zijn pak, de glans op zijn schoenen en een lach die een pianoklavier smal deed lijken, in me op te nemen, alvorens de herkenning toesloeg. Het ontlokte me eerst een gesmoorde vloek, waarna de inhoud van mijn theemok mijn broekspijp doorweekte en onbarmhartig naar mijn schoenen begon te sijpelen.

Een leraar vergeet nooit een gezicht, hoewel de namen van jongens vaak komen en gaan. Ik had de naam aan toeval toegeschreven – in ruim veertig jaar lesgeefpraktijk kom je de meeste namen meer dan eens tegen. Maar zodra ik zijn gezicht zag, wist ik dat mijn instinct juist was geweest.

Ik kende de man namelijk. Dr. Harrington, koninklijk onderscheiden – Johnny Harrington van 3S – keerde na twintig jaar afwezigheid terug om nieuwe ellende aan te richten. Het was uitgesloten dat hij me niet zou herkennen; terwijl hij de kleine menigte opnam, ontmoette zijn blik de mijne en verbreedde zijn lach zich nog meer. Hij knikte me toe, alsof hij een oude vriend begroette, en de moed zonk me in de schoenen.

Johnny Harrington, goden nog aan toe. Mijn Nemesis, mijn zwarte schaap; de jongen die mij bijna mijn baan kostte en de school heel wat meer. En nu was hij hoofd van de school, wis en waarachtig, en niet zomaar een hoofd, maar een Superhoofd, en ik kon bijna om het óúde nieuwe hoofd treuren, hoe wankel en ineffectief hij ook was, want een zwak hoofd kan gemakkelijk gedragen worden door een paar competente subhoofden, maar een Superhoofd laat zich door niemand dragen. Een Superhoofd doet wat hij zegt. Een Superhoofd staat zelf aan het roer van zijn schip, trots ook, zelfs als het op de klippen slaat.

En tenzij de jonge Harrington de afgelopen twintig jaar zo sterk is veranderd dat wij hem niet terug kennen, zijn het naar ik vermoed de klippen waar we op af koersen.

Lees verder in *Een klasse apart*.

*Zie voor een verklaring van diverse Latijnse termen en gezegden
pag. 461 en 462.*

Eerste druk november 2017

Oorspronkelijke titel *Different Class*

Oorspronkelijke uitgever Doubleday, een imprint van Transworld Publishers

Copyright © Frogspawn Limited 2016

The moral right of Joanne Harris to be identified as the author of this work
has been asserted by her in accordance with the Copyright, Designs and
Patents Act 1988

Copyright © 2017 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © the idle picture library.com

Opmaak binnenwerk V3-Services v.o.f., Baarn

ISBN 978 90 261 4181 2

ISBN e-book 978 90 261 4182 9

NUR 305, 302

www.joanne-harris.co.uk

www.uitgeverijdefontein.nl

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met
bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektro-
nisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.